

บทที่ 1

บทนำ

1 ความเป็นมาของปัญหา

พระพุทธศาสนาได้แตกแยกเป็นนิกายใหญ่ 2 นิกาย คือ นิกายเถรวาท และ นิกายมหายาน ความคิดเห็นที่มีส่วนสำคัญ ซึ่งทำให้ 2 นิกายแตกต่างกันทั้งในหลักการใหญ่ ๆ และหลักคำสอนเปลี่ยย่อยบางประการ ได้แก่ ความคิดเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า ความเข้าใจอย่างถูกต้องในเรื่องนี้นำไปสู่ ความเข้าใจเรื่องอื่น ๆ ของนิกายทั้ง 2 และในพระพุทธศาสนาในที่สุด

เนื่องด้วยพระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่มีหลักการกว้างขวางและลึกซึ้ง ยากที่จะเห็นและเข้าใจได้ทุกแง่ พุทธศาสนิกฝ่ายมหายานก็จะเข้าใจในอีกแง่หนึ่งทำให้เกิดความรู้ลึกที่แตกแยกไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ฝ่ายเถรวาทมีความเชื่อว่าแนวความคิดของตนมีลักษณะเหนือกว่าเพราะเป็นความคิดดั้งเดิม ส่วนฝ่ายมหายานได้โต้แย้งว่าตนได้นำความคิดดั้งเดิมนั้นมาปรับปรุงและแปลความ ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมท้องถิ่น วัฒนธรรม และกาลเวลาได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยนี้ต้องการที่จะศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าในพุทธปรัชญาเถรวาท และปรัชญามหายานซึ่งจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับพระโพธิสัตว์ซึ่งได้บำเพ็ญบารมีในชาติต่าง ๆ ประกอบด้วยส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งจะศึกษาเกี่ยวกับความคิด ลักษณะและคุณสมบัติภาวะการ เป็นพระพุทธเจ้า คำสอนที่สำคัญของพระพุทธเจ้า เพื่อให้ได้ความเข้าใจแจ่มชัดขึ้นเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าทั้ง 2 นิกาย

บทค้นคว้าวิจัยนี้ต้องการแสดงลักษณะการบำเพ็ญบารมีของพระพุทธเจ้าทั้ง 2 ฝ่ายในอดีต เมื่อครั้งยังเป็นพระโพธิสัตว์ แนวความคิดเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าว่าทั้ง 2 ฝ่ายมีลักษณะเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไรและเหตุใดจึงมีความแตกต่างเช่นนั้น

2 วัตถุประสงค์

การวิจัยตามหัวข้อวิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเปรียบเทียบและวิจารณ์ความคิดเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าในพุทธปรัชญาเถรวาท กับพุทธปรัชญามหายาน ในการวิจัย เพื่อจะศึกษาเปรียบเทียบนี้ เนื้อหาของการศึกษาเปรียบเทียบมุ่งเน้นให้เห็นถึงเรื่องที่สำคัญ ดังนี้

1. ความคิดเกี่ยวกับพระโพธิสัตว์ในเถรวาทและในมหายาน ในเรื่องการบำเพ็ญบารมี
2. ความคิดเกี่ยวกับลักษณะคุณสมบัติ การจะเป็นพระพุทธเจ้า หลักคำสอน และความคิดโดยทั่วไปเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าทั้ง เถรวาทและมหายาน
3. ความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันของพระโพธิสัตว์และของพระพุทธเจ้าของทั้ง 2 นิกาย
4. ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า เพื่อประโยชน์ในการศึกษาพระพุทธรศาสนาได้ถูกต้องและกว้างขวางยิ่งขึ้น

3 ขอบข่ายการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบนี้ จำกัดขอบข่ายศึกษาให้กระจ่างในเรื่องของพระโพธิสัตว์และพระพุทธเจ้าในนิกายเถรวาทและมหายานที่มีความแตกต่างกันและเหมือนกันที่นักปราชญ์และพุทธศาสนิกชนมักนำมาถกเถียงกันอยู่เสมอ

4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการวิจัยนี้คือ

1. ทำให้ทราบชัดเกี่ยวกับเรื่องของพระโพธิสัตว์ พร้อมทั้งข้อปฏิบัติทั้งของพระพุทธรศาสนาฝ่ายเถรวาทและฝ่ายมหายาน
2. ทำให้ทราบชัดเกี่ยวกับเรื่องพระพุทธเจ้าที่พระพุทธรศาสนาทั้งสองฝ่ายมีความเห็นแตกต่างกัน

3 ไต่หาความเข้าใจเกี่ยวกับคำสอน หลักการ ในพระพุทธศาสนาทั้งสอง
นิกายได้ถูกต้องชัดเจนขึ้น

4 เป็นประโยชน์ในการค้นคว้าทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา
นิกายเถรวาทและมหายานต่อไป

5 วิธีการวิจัย

การวิจัยเป็นการศึกษาเปรียบเทียบจากเอกสารหลัก คือพระไตรปิฎกของ
กรมการศาสนา และคัมภีร์ลลิตวิสตระ ซึ่งเป็นพุทธประวัติฝ่ายมหายาน และพระสูตร
ที่สำคัญของฝ่ายมหายาน เช่น สัทธรรมปุณฑริกสูตร คัมภีร์วิมลเกียรติเทศสูตร และ
วัชรปรัชญาปารมิตาสูตร สุขาวดียหสูตร เป็นต้น พร้อมทั้งอาศัยเอกสารรอง คือ
คัมภีร์อรรถกถาแปล และหนังสือของนักคิด นักเขียน ผู้รู้ต่าง ๆ ที่เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับ
พุทธศาสนาและพุทธปรัชญาเถรวาทและมหายาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย